

**Міністерство освіти і науки
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра технологій корекційної та інклюзивної освіти

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МОДЕЛІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ
РОБОТИ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ
ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ**

**підготовки здобувачів ступеня вищої
освіти магістрів**

спеціальності 016 «Спеціальна освіта»

Слов'янськ – 2016 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ТЕХНОЛОГІЙ КОРЕКЦІЙНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ:

Татьянчикова І.В., докт. пед. наук, доцент кафедри технологій корекційної та інклюзивної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кузнєцова Т.Г., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри корекційної педагогіки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Липа В.О., кандидат педагогічних наук, професор кафедри логопедії та спеціальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рекомендовано до впровадження
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“ _____ ” _____ 2016р.

Протокол № _____

Перший проректор _____

Набока О.Г.

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «**Моделі та технології соціально-реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку**» складена відповідно до освітньої програми плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістрів за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є узагальнення і систематизація здобувачами вищої освіти знань соціального спрямування та знань відповідних спеціальних дисциплін.

Міждисциплінарні зв'язки: корекційна педагогіка; спеціальна психологія, методика виховної роботи; спеціальні методики вивчення дисциплін.

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові **модулі**:

1. Теоретичні засади проблеми соціалізації дитини з порушеннями психофізичного розвитку, її соціального становлення.

2. Особливості соціалізації дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Методичні основи забезпечення соціалізації учнів в спеціальній школі. Моделі та технології соціально-реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.

3. Напрями оптимізації соціалізації учнів з порушеннями психофізичного розвитку, соціально-реабілітаційної роботи у спеціальному навчальному закладі.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1 **Метою** вивчення навчальної дисципліни «Моделі та технології соціально-реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку» є підготовка магістрів, як майбутніх вчителів-дефектологів, до розв'язання актуальних питань соціалізації взагалі та оволодіння ними методичними основами забезпечення цього процесу в умовах спеціальної загальноосвітньої школи із застосуванням останніх новітніх технологій і досліджень, які можуть бути втілені у навчально-виховний процес.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Моделі та технології соціально-реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку» є визначення психолого-педагогічних основ розроблення та практичної реалізації педагогічної системи забезпечення соціалізації в спеціальному навчальному закладі.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів повинні бути сформовані такі **компетентності**:

загальні:

– соціокультурна компетентність – *здатність* до особистісної й професійної самоактуалізації й самореалізації в якості педагога спеціального навчального закладу та викладача ВНЗ на засадах світоглядно-методологічної культури, національних аспектів філософії освіти; *готовність* до встановлення

співвідношення ролі дефектологічної науки в розвитку сучасної вищої освіти; знання особливостей наукового пізнання, його структури, форм і методів;

– інформаційна компетентність – *здатність* до пошуку, оброблення і використання сучасної наукової інформації в різних інформаційних системах, її інтерпретації та використання з професійною метою; *готовність* до самостійного розв'язання навчальних і професійних проблем засобами ІКТ; використання педагогічних програмних засобів в умовах навчально-виховного процесу спеціального навчального закладу та ВНЗ (електронні НМК, підручники, програми, посібники та ін.); *здатність* використовувати мультимедійні технології, ресурси Інтернету для забезпечення дистанційної форми навчання у ВНЗ; *вміння* аналізувати доцільність використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі спеціального навчального закладу та ВНЗ;

– комунікативна компетентність – *здатність* грамотно спілкуватися рідною та іноземною мовами в усній та письмовій формі з дотриманням основних норм спілкування; *спроможність* забезпечувати прямий та зворотній зв'язок з учнями спеціального навчального закладу, їхніми батьками та адміністрацією навчального закладу; студентами, науково-педагогічними працівниками ВНЗ з урахуванням своєрідних особливостей професійної комунікації; *здатність* правильно, логічно, чітко і аргументовано будувати усне та письмове висловлювання, застосовувати прийоми риторичної майстерності у професійній діяльності, володіти навичками публічної презентації і наочного представлення результатів науково-дослідної та педагогічної діяльності; *уміння* грамотно і професійно вести дискусію, підтримувати бесіду; *здатність* забезпечувати сприятливий психологічний клімат в учнівському, студентському та педагогічному колективах;

– здоров'язбережувальна компетентність – *готовність* майбутнього вчителя та викладача до організації валеологічного простору спеціального навчального закладу та ВНЗ; *здатність* обґрунтовувати вагому роль фізичного виховання для розвитку та здоров'я людини; *вміння* забезпечувати розвиток психофізичних можливостей дітей з вадами розвитку на гуманістичних основах; *сприяння* оптимальному забезпеченню належних умов навчання і праці з використанням техніки безпеки на робочому місці;

– акмеологічна компетентність – *здатність* вільно орієнтуватися в теоретичних та практичних аспектах спеціальної педагогіки та психології, критеріях та рівнях професіоналізму викладача ВНЗ; *спроможність* доцільно реалізувати власну соціально-професійну діяльність з визначенням її мети, завдань і основних напрямів; *готовність* майбутнього вчителя та викладача до професійного самовдосконалення; *готовність* втілювати сучасні науково-педагогічні технології у навчально-виховний процес спеціального навчального закладу та ВНЗ, що дасть можливість оптимального розв'язання і осучаснення різноманітних педагогічних проблем; *готовність* займатися науково-дослідною роботою у системі спеціальної освіти з подальшим висвітленням піднятих проблем у відповідних публікаціях;

спеціальні:

– психолого-педагогічна компетентність – *здатність* навчати й виховувати майбутнього вчителя спеціального навчального закладу на основі розуміння сутності навчально-виховного процесу, його особливостей і напрямів оптимізації; *вміння* реалізувати різні підходи проведення сучасної лекції та практичних занять із зазначеної дисципліни як форми навчання; *здатність* розвивати у студентів здібності щодо здійснення психолого-педагогічної діагностики; підвищення рівня педагогічної майстерності викладача ВНЗ, володіння умінням оцінювання і вибору засобів корекції у навчально-виховному процесі спеціальної загальноосвітньої школи; *здатність* до аналізу основних напрямів і завдань виховання у ВНЗ; *розуміння* сутності завдань, змісту роботи, прав та обов'язків, сучасних вимог до викладача ВНЗ; *готовність* реалізувати форми гуманізації педагогічного процесу спеціального навчального закладу та ВНЗ;

– методична компетентність – *готовність* до аналізу, узагальнення та комплексного поєднання традиційних та інноваційних технологій соціально-реабілітаційної роботи у спеціальному навчальному закладі; *здатність* втілювати інноваційні підходи, застосовувати в практичній діяльності знання щодо сучасних педагогічних технологій забезпечення соціалізації дітей з вадами розвитку з подальшим їх впровадженням у навчально-виховний процес спеціального навчального закладу; *розв'язувати* актуальні проблеми дидактичного і методичного забезпечення соціального становлення учнів з порушеннями психофізичного розвитку в процесі їхньої соціалізації в спеціальному навчальному закладі з урахуванням особливостей їх пізнавальної діяльності; володіння теоретичними та практичними знаннями, уміннями та навичками із зазначеної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Теоретичні засади проблеми соціалізації дитини з порушеннями психофізичного розвитку, її соціального становлення

Проблема соціалізації дітей з вадами розумового розвитку на сучасному етапі. Значення соціалізації в процесі підготовки осіб з вадами розвитку до самостійного життя.

Соціалізація як умова формування особистості людини.

Стадії процесу соціалізації: адаптації, індивідуалізації, інтеграції, трудова та післятрудова стадії. Особливості і значення кожної з них. Сутність, механізми, структура і показники соціалізації. Сфери розгортання

соціалізації (діяльність, сфера спілкування, самосвідомість). Основні чинники соціалізації.

Особливості соціалізації на різних вікових етапах становлення особистості (дошкільний вік, молодший шкільний вік, підлітковий вік, старший шкільний вік, вік дорослого життя).

Соціалізація особистості як предмет педагогічного дослідження. Педагогічні засади процесу соціалізації (педагогічні умови, організаційні форми, методи, зміст, показники результативності).

Проблема соціалізації учнів з вадами розвитку в спеціальній педагогіці та психології. Стан теорії та практики щодо забезпечення соціалізації учнів з інтелектуальними вадами. Пошук шляхів підвищення ефективності соціалізації учнів з особливими потребами в контексті сучасних соціально-економічних змін в суспільстві.

Змістовий модуль 2

Особливості соціалізації дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Методичні основи забезпечення соціалізації учнів в спеціальній школі.

Моделі та технології соціально-реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку

Вивчення особливостей соціалізації школярів з вадами розумового розвитку. Особливості соціалізації школярів з вадами розумового розвитку на стадіях адаптації та індивідуалізації. Психолого-педагогічне вивчення особливостей соціалізації учнів на різних її стадіях: сутність, показники успішності, предмет вивчення, методи вивчення (класичні педагогічні методи, стандартизовані психологічні методики).

Особливості соціалізації учнів з інтелектуальними вадами на різних стадіях в умовах спеціального навчального закладу:

- а) особливості адаптації учнів;
- б) особливості індивідуалізації учнів.

Особливості соціалізації школярів з вадами розумового розвитку на стадіях інтеграції та ранньої трудової підготовки. Особливості соціалізації учнів з інтелектуальними вадами на різних стадіях в умовах спеціального навчального закладу:

- а) особливості інтеграції учнів;
- б) особливості соціалізації учнів на стадії ранньої трудової підготовки.

Основні труднощі забезпечення соціалізації школярів з інтелектуальними вадами на кожній із зазначених стадій.

Соціально-реабілітаційна загальноосвітній школі. робота у спеціальній Психолого-педагогічні основи

забезпечення соціалізації учнів з вадами розумового розвитку на стадіях адаптації та індивідуалізації. Методичні основи забезпечення соціалізації учнів спеціальної школи (мета, організація, форми, зміст, методи, результативність).

Формування в учнів молодших класів адаптаційних можливостей в умовах спеціального навчального закладу. Формування знань, умінь, та навичок соціальної поведінки та спілкування. Послаблення або усунення показників тривожності та агресивності учнів. Робота з батьками учнів у цьому напрямі.

Формування у школярів самосвідомості та адекватної самооцінки, розвиток психофізичних можливостей (здатків, здібностей, нахилів, індивідуальних особливостей, позитивних якостей).

Сприяння адекватному добору учням профілів професійно-трудового навчання відповідно до їх індивідуальних особливостей, психофізичних можливостей і бажань. Робота з батьками учнів у цьому напрямі.

Психолого-педагогічні основи забезпечення соціалізації учнів з вадами розумового розвитку на стадіях інтеграції та ранньої трудової підготовки. Методичні основи забезпечення соціалізації учнів спеціальної школи (мета, організація, форми, зміст, методи, результативність).

Особливості забезпечення соціалізації учнів на стадії інтеграції. Використання ними власних позитивних психологічних особливостей у різних сферах життєдіяльності. Виконання школярами різних соціальних ролей відповідно до їх здібностей, особливостей, можливостей, нахилів і бажань.

Професійне самовизначення і самореалізація учнів. Профорієнтаційна робота у школі, її особливості та шляхи підвищення. Визначення учнями майбутньої професії (професії, якої навчають у школі). Підвищення успішності професійно-трудової діяльності (виготовлення соціально значущої продукції).

Змістовий модуль 3

Напрями оптимізації соціалізації учнів з порушеннями психофізичного розвитку, соціально-реабілітаційної роботи у спеціальному навчальному закладі

Підвищення ефективності процесу адаптації учнів. Посилення процесу індивідуалізації учнів. Підвищення ефективності соціалізації дітей з вадами психофізичного розвитку в умовах спеціального навчального закладу з урахуванням нової концепції спеціальної освіти на

сучасному етапі (особистісно-зорієнтований підхід, життєві компетентності, інклюзивна форма навчання).

Основні напрями підвищення адаптації учнів у спеціальному навчальному закладі (завдання, змістові лінії, педагогічний інструментарій, створення позитивного адаптаційного простору). Робота з батьками щодо зниження рівня тривожності та агресивності у дітей.

Основні напрями посилення індивідуалізації учнів у спеціальному навчальному закладі (завдання, змістові лінії, педагогічний інструментарій). Робота, спрямована на формування самосвідомості та адекватної самооцінки у школярів. Доцільний добір профілів професійно-трудового навчання (робота з учнями, їх батьками і педагогами).

Сприяння інтеграції учнів. Удосконалення соціалізації учнів у процесі професійної підготовки. Основні напрями сприяння інтеграції учнів у спеціальному навчальному закладі (завдання, змістові лінії, педагогічний інструментарій).

Використання та розвиток особливостей та можливостей дітей у позакласній роботі (у вільний час, при організації дозвілля, під час відвідування гуртків). Доцільний добір учням адекватних соціальних ролей відповідно до їх індивідуальних можливостей, здібностей та нахилів (бажань).

Основні напрями удосконалення соціалізації учнів у процесі професійної підготовки у спеціальному навчальному закладі (завдання, змістові лінії, педагогічний інструментарій).

Протиріччя, які гальмують професійну орієнтацію учнів. Соціально-реабілітаційна робота, спрямована на визначення учнями майбутньої професії (професії, якої навчають у школі). Основні напрями проведення і посилення профорієнтаційної роботи у спеціальному навчальному закладі. Робота з батьками учнів щодо надання допомоги у визначенні майбутньої професії. Основні ключові питання, спрямовані на забезпечення професійної соціалізації учнів з порушеннями психофізичного розвитку.

Загальні напрями оптимізації соціалізації дітей зазначеної категорії.

3. Рекомендована література

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология : учеб. пособие для студ. вузов / Г.С. Абрамова. – 4-е изд., стереотип. – М. : Изд. центр «Академия», 1999. – 672 с.
2. Аксёнова Л.И. Социальная педагогика в специальном образовании / Л.И. Аксёнова. – М.: Академия, 2001. – 192с.

3. Алексеєнко Т.Ф. Соціалізація особистості: можливості й ризики. Наук.-метод. посібник / Т.Ф. Алексеєнко. – К., 2007. – 152с.
4. Афонов А.П. Социализация индивида как субъективно-объективный процесс / А.П. Афонов.– Донецк: Дон ГУЭТ им. М.Туган Барановского,2001.– 231с.
5. Бех І. Д. Нові методології виховання підростаючої особистості / І. Д. Бех // Український соціум. – 2004. – № 1(3). – С. 88–95.
6. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003.– Кн. 1. – 2003. – 273 с.
7. Білозерська І. О. Соціально-педагогічні умови формування батьківської компетентності у родинах дітей з порушеннями психофізичного розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / І. О. Білозерська. – К., 2013. – 24 с.
8. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л.И. Божович. – М.: Просвещение, 1968. – 435с.
9. Бондар В. І. Підготовка учнів допоміжної школи до самостійної трудової діяльності / В.І. Бондар. – К.: Радянська школа, 1988. – 128 с.
- 10.Висоцька А. М. Організація позакласної виховної роботи в спеціальних навчальних закладах для дітей з розумовою відсталістю (5-10 класи) : метод. рек. / А. М. Висоцька. – К. : ВГСПО «Нац. Асамблея інвалідів України», 2012. – 106 с.
- 11.Войтко В.І. Методологічні проблеми соціалізації молоді / В.І. Войтко. – К.: Наукова думка, 1976. – 143с.
- 12.Глоба О.П. Регіональне реабілітаційне середовище як фактор соціалізації дітей і молоді з обмеженими психофізичними можливостями: монографія / О.П. Глоба. – Краматорськ: ДДМА, 2011. – 348 с.
- 13.Головаха Е.И. Жизненная перспектива и социальное самоопределение молодежи / Е.И. Головаха. – К.: Наукова думка, 1988. – 144с.
- 14.Губар О. М. Сучасні підходи до індивідуального навчання дітей з особливими освітніми потребами /О. М. Губар // Збірник наукових праць Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Сер. Соціально-педагогічна / за ред. : О. В. Гаврилова, В. І. Співака. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – Вип. XV. – С. 25–29.
- 15.Дуброва Т. И. Проблемы социальной адаптации детей с умственной отсталостью [Электронный ресурс] / Т. И. Дуброва, А. Ф. Жуков. – Режим доступа: <http://portalus.ru> (с).
- 16.Елисеєв О. П. Практикум по психологи личности / О. П. Елисеєв. – СПб. : Изд-во «Питер», 2000. – 560 с.
- 17.Жулковска Т. Социализация людей с ограниченными интеллектуальными возможностями / Московская гуманитарно-социальная академия. Кафедра социологии / А.И.Ковалева (пер.). – М.: Социум, 2001. – 208с.

18. Журавлев В.И. Вопросы жизненного самоопределения выпускников средней школы / В.И. Журавлев. – Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовского университета, 1972. – 199с.
19. Задерико Н.В. Особливості соціалізації підлітків і молоді в сучасних умовах / Н.В. Задерико // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – К., 2005.- № 1. – С. 30-36.
20. Засенко В.В. Спеціальна освіта: стан і пріоритети розвитку. – Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: наук.- метод. зб. / за ред.: В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої. – К.: Науковий світ, 2010. – С. 3-7.
21. Коган О.В. Врахування особливостей розумово відсталих підлітків у профілактиці дезадаптаційних явищ у їх поведінці. – Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія / За ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Вип. II. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 107 – 111.
22. Колодяжна І.В. Інноваційні технології навчання у підготовці фахівців. – Управління в освіті: Зб. матеріалів V Міжнар. наук.- прак. конференції, 14-16 квітня 2011р; Львів / відп. ред.. Л.Д. Кизименко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 141-142.
23. Колупаєва А.А. Стратегічні напрями сучасної освітньої політики України.- Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: наук.- метод. зб. / за ред.: В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої. – К.: Науковий світ, 2010. – С. 7-13.
24. Коломинский Н.Л. Развитие личности учащихся вспомогательной школы / Н.Л. Коломинский. – К.: Рад. школа, 1978.– 87с.
25. Конвенція про права інвалідів: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН №61, прийнята 61-ю сесією Генеральної Асамблеї ООН 13 грудня 2006 р. [неофіційний переклад]. – К. : ВГСПО «НАІ України», 2007.– 40 с.
26. Кон И.С. Психология старшеклассника / И.С. Кон. – М.: Просвещение, 1980. – 191с.
27. Кон И.С. В поисках себя: личность и ее самосознание / И.С. Кон. – М.: Политиздат, 1984.– 335с.
28. Котова И.Б., Шиянов Е.Н. Социализация и воспитание / И.Б. Котова, Е.Н. Шиянов. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 285 с.
29. Кравченко Т.В. Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи: монографія / Т.В. Кравченко // Інститут проблем виховання АПН України. – К.: Фенікс, 2009.– 416с.
30. Кузнецов М.А. Шкільні страхи: види, умови прояву та шляхи подолання : Монографія / М.А. Кузнецов, І.В. Бабарикіна. – Х., ХНПУ, 2012. – 227 с.
31. Лавриченко Н.М. Педагогіка соціалізації: європейські абрисы / Н.М. Лавриченко. – К.: ВіРАІНСАЙТ, 2000. – 444с.
32. Лукашевич М.П. Соціалізація. Виховні механізми і технології: Навч.- метод. посібник / М.П. Лукашевич. – К.: ІЗМН, 1998. – 112с.

33. Лукашевич М.П., Бондарчук Л.В. Особливості соціалізації молоді з особливими потребами: пошук концептуальних підходів // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – № 2. – 2006. – С. 25-30.
34. Москаленко В.В. Социализация личности / В.В. Москаленко. – К.: Вища школа, 1986. – 200с.
35. Мудрик А.В. Социализация человека: учеб. пособие для студ. вузов. – 2-е изд., испр. и доп. / А.В. Мудрик. – М.: Академия, 2006. – 304 с.
36. Панагушина О.Є. Соціалізація дітей підліткового віку у діяльності молодіжних організацій: Монографія / О.Є. Панагушина // За ред. Н.Слюсаренко. – Херсон: РПО, 2010. – 248с.
37. Платонов К.К. Структура и развитие личности / К.К. Платонов. – М.: Наука, 1986. – 256с.
38. Програми для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Виховна робота (5-10 класи) / уклад. : А. М. Висоцька. – К. : ВГСПО «Нац. Асамблея інвалідів України», 2012. – 198 с.
39. Рибалка В.В. Особистісний підхід у профільному навчанні старшокласників: Монографія / В.В. Рибалка // За ред. Г.О.Балла. – К.: ІПППО АПН України, 1998. – 160с.
40. Рогальська І.П. Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві: сутність, специфіка, супровід: Монографія / І.П. Рогальська. – К.: Міленіум, 2008. – 400с.
41. Соціалізація особистості школяра / За ред. Л.Є.Орбан. – Івано-Франківськ, 1996. – 68с.
42. Татяничикова І.В. До питання соціалізації учнів з вадами інтелектуального розвитку. – Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. – Вип.ХV. Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – С.328-331.
43. Татяничикова І.В. Теоретичні засади забезпечення соціалізації учнів допоміжної школи.- Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / [За заг. ред. проф. В.І.Сипченка].- Слов'янськ: СДПУ, 2011.- Вип. LV.- Ч. III.- С. 292 – 302.
44. Татяничикова І.В. Формування в учнів з інтелектуальними вадами життєвих компетентностей в процесі їхньої соціалізації: Монографія / І.В. Татяничикова. – Слов'янськ: Видавець Маторін Б.І., 2011. – 135с.
45. Татяничикова І.В. Корекційно-розвивальна програма забезпечення соціалізації дітей з вадами інтелектуального розвитку в спеціальному навчальному закладі: метод. рек. практ. працівникам спец. загальноосвіт. шкіл / І. В. Татяничикова. – Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2014. – 163 с.
46. Татяничикова І.В. Розвиток творчого мислення у молодших школярів на уроках математики в спеціальному навчальному закладі в

- контексті їхньої соціалізації.- Соціальна та психолого – педагогічна підтримка обдарованих дітей і студентів: зб. матеріалів Міжнародної наук.–практ. Інтернет – конференції 22.04 – 22.05.2011р. / відп. ред.. О.А.Бочарова. – Горлівка – Краків (Польща), 2011. – С. 68 – 76.
- 47.Татьянчикова І.В. Концептуальні основи розв'язання проблеми соціалізації дітей з вадами інтелектуального розвитку.- Вісник Луганського націон. університету ім. Т.Шевченка (педагогічні науки).- Ч. III. – Луганськ, № 14 (225) травень, 2011р. – С.160-166.
- 48.Татьянчикова І.В. Проблема соціалізації учнів з вадами розумового розвитку в контексті сучасних соціально-економічних змін в суспільстві. – Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. наукових праць. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2011. – № 17.– С. 239-242.
- 49.Татьянчикова І.В. Психолого-педагогічне вивчення соціалізації дітей з інтелектуальними вадами в умовах спеціального навчального закладу / І.В. Татьяначикова. – Слов'янськ: Підприємець Маторін Б.І., 2011. – 220с.
- 50.Татьянчикова І.В. Методичні основи забезпечення соціалізації учнів спеціальної школи: курс лекцій з навчальної дисципліни для студентів дефектологічних факультетів педагогічних університетів / І.В. Татьяначикова. – Слов'янськ: Підприємець Маторін Б.І., 2013. – 204с.
- 51.Татьянчикова І.В. Психолого-педагогічні основи соціалізації дітей з вадами інтелектуального розвитку: монографія / І.В. Татьяначикова. – Слов'янськ: Видавництво Б.І. Маторіна, 2014.– 431с.
- 52.Татьянчикова І.В. Соціалізація дітей з порушеннями інтелектуального розвитку: монографія / І.В. Татьяначикова. – Слов'янськ: Видавництво Б.І. Маторіна, 2015. – 381с.
- 53.Титма М.Х.Выбор профессии как социальная проблема / М.Х Титма. – М.: Мысль, 1975. – 198с.
- 54.Турчинская К.М. Профориентация во вспомогательной школе / К.М. Турчинская. – К.: Рад. школа, 1978. – 127с.
- 55.Хохліна О. П. Забезпечення соціалізації дитини як мета діяльності спеціального освітнього закладу / О. П. Хохліна // Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі : наук.-метод. зб. – К. : Наук. світ, 2009. – Вип. 11. – С. 287–291.
- 56.Хохліна О. П. Особистість у контексті проблеми соціалізації аномальної дитини / Хохліна О.П. // Зб. наукових праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Сер. соціально-педагогічна / за ред.: О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2012. – Вип. XX, ч. 1. – С.257-265.
- 57.Янса Н.В. Соціальна педагогіка: Короткий курс лекцій / Н.В. Янса // За ред.. проф. О.А.Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009.– 296с.

58. Adler A. Social interest: A challenge to mankind: Transl. / A. Adler. – N.-Y.: Capricorn Books, 1964. – 313 p.
59. Apter M. J. Reversal theory: Motivation, emotion and personality / M. J. Apter. – L.: Routledge, 1989. – 372 p.
60. The Biological bases of personality and behavior. – Vol. 1. : Theories, measurement techniques and development / Ed. by J. Strelau, F. H. Farley. – Wash. (DC): Hemisphere, 1985. – 259 p.
61. Can personality change? / Ed. by T. Heatherton, J. Weinberger. – Wash. (DC): Am. Psychol. Assoc, 1994. – 281 p.
62. Cannon W. B. The wisdom of the body / W. B. Cannon. – [2 ed.]. – N.-Y., 1939. – P. 29–41.
63. Dunham I. Stress in teaching / I. Dunham. – L. : Syd. Croom Helm, 1966. – 231 p.
64. Erickson E. Identity: Youth and crises / E. Erickson. – N.-Y. : W.W. Norton, 1968. – 150 p.
65. Erickson E. Identity and the life cycle / E. Erickson. – N.-Y. : W.W. Norton, 1980. – 191 p.
66. Erickson E. The life cycle completed: A review / E. Erickson. – N.-Y., L.: Norton, 1982. – 108 p.
67. Giddings F. The theory of socialization / F. Giddings. – N.-Y., 1972. – 22 p.
68. Harre R. Social being: A theory for social psychology / R. Harre. – Totowa (NS): Rowman and Littlefield, 1980. – 438 p.
69. Hettema P. J. Personality and adaptation / P. J. Hettema. – Amsterdam, etc.: North-Holland, 1979. – 228 p.
70. Judith A. Schickedanz Helping Children Develop self-control / A. Judith // Educational psychology. Annual editions. – 1997. – P. 28–32.
71. Krech D. Individual in society / D. Krech, P.-S. Crutehfield, E.-I. Ballachey. – N.-Y.; S. Francisco; Toronto; London; Tokyo, 1962. – 338 p.
72. Lazarus R. S. The study of psychological stress / R. S. Lazarus, E. M. Option; C. D. Spielberg (Ed.); Anxiety and Behavior. – N.-Y. : Academics Press, 1966. – P. 225–262.
73. Parsons T. The Social system / T. Parsons. – Glencor III, 1957. – 218 p.
74. Rotter J. B. Social learning and clinical psychology / J. B. Rotter. – Engl. Cl. (NJ): Prentice-Hall, 1984. – 245 p.
75. Smith R. Working with the retarded pupil in industrial arts and vocational education / R. Smith, W. Tisdall // School shop. Vol. XXIV. April. – 1965. – No 18. – P. 58–59.
76. Socialization after childhood / Ed. by O. G. Brim, S. Wheeler. – N.-Y. : Wiley, 1966. – 116 p.
77. Tisdall W. Industrial education and the mentally retarded pupil / W. Tisdall // School shop. Vol. XXIII. January. – 1964. – No 5. – P. 11–12.

4. Форма підсумкового контролю результатів навчання

За всі контрольні заходи з дисципліни «Моделі та технології соціально-реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку» протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 100 балів. Мінімальна сума балів, яку він повинен набрати у разі виконання всіх елементів модуля, є умовою допуску до заліку і складає 60 балів.

1. Відповіді на практичних заняттях.
2. Розв'язування творчих завдань.
3. Опрацювання статей.
4. Підготовка рефератів.
5. Аналіз і оцінка результатів спостережень в процесі відвідування базових шкіл.
6. Контрольні роботи.
7. Тестування.

5. Засоби діагностики успішності навчання

1. Поточний контроль.
2. Оцінка за навчальний проект.
3. Перевірка конспектів.
4. Підсумковий контроль
5. Залік (усний або письмовий).